

1. Úvodní hodina

Historiografie českých zemí – osobnosti a literatura

A. Starožitnická éra

Jan Quirin Jahn

Karel Biener z Bienenberka

Jan Bohumír Dlabač

František Horčíčka

Ondřej Schweigl - Poznámka o výtvarném umění týkající se krásných budov, maleb a soch na Moravě, (něm. ruk. 80/18-před 1809)

Jan Petr Cerroni - Náčrt dějin výtvarných na Moravě (německý rukopis 1807)

B. Pozitivismus 2. pol. 19. století

Jan Erazim Wocel (1802-1871)

První profesor dějin umění a archeologie na pražské univerzitě

Pravěk země české I, II (1866 a 1868)

Dějiny vzdělanosti České země středního věku – nedokončil, nevydáno

Kostely románského slohu v Čechách. Památky archeologické 2, 1857.

Archeologický sbor Vlasteneckého muzea v Čechách

Památky archeologické a místopisné (od roku 1854)

O architektuře psali Antonín Baum, Karel Vladislav Zap, atd.

Centrální komise pro zachování a zkoumání památek ve Vídni (vznik 1850)

Mitteilungen der k. k. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Baudenkmale (od roku 1856)

Jahrbuch der Kaiserl. Königl. Central-Commission zur Erforschung und Erhaltung der Baudenkmale (od roku 1856)

Mořic Trapp

Kustod Františkova muzea, budoval středověké sbírky, uvedl do MCC a PA znojemskou rotundu, Předklášteří, Třebíčskou baziliku atd.

Bernhard Grueber

Die Kunst des Mittelalters in Böhmen, 4 svazky (1871-1879)

C. Generace vlastních pozitivistů ovlivněných kulturní historií

Miroslav Tyrš

Otakar Hostinský

Karel Chytil

Karel Boromejský Mádl

Josef Neuwirth

Geschichte der christlichen Kunst in Böhmen bis zum Aussterben der Přemysliden 1888

Geschichte der bildenden Kunst in Böhmen vom Tode Wenzels III bis zu den Husitenkriegen 1893

Josef Braniš

Český profesor na reálce v Českých Budějovicích

Dějiny středověkého umění v Čechách, 2. sv. 1892, 1893

Ferdinand J. Lehner

kněz v Karlíně a na Vinohradech, člen Akademie křesťanské v Praze
časopis Method 1875 – 1904: cykly Exkurze po českých i moravských románských
památkách, půdorysy přizpůsobuje svým představám
Dějiny umění národa českého, 3 sv., 1903-1907

Bohumil Matějka (1867 – 1909)

Vítězslav Houdek

August Prokop

Profesor na německé technice v Brně a vysokém učení technickém ve Vídni, posléze ředitel
UP muzea v Brně

Die Markgrafschaft Mähren in Kunstgeschichtlicher Beziehung, 4. sv. 1904

Purističtí architekti:

Josef Mocker

František Schmoranz

Kamil Hilbert

Ludvík Lábner

Antonín Cechner

Gustav Meretta

Soupis památek historických, uměleckých a archeologických Království českého

V roce 1897 rozjel Archeologická komise České akademie věd a umění (Josef Hlávka)

Po roce 1918 převzal Zdeněk Wirth (do r. 1938)

Vzor Österreichische Kunsttopographie (Max Dvořák) a Handbuch der Deutschen

Kunstdenkmäler (Georg Dehio)

D. Kritické dějiny umění 20. století

Vojtěch Birnbaum (1877-1934)

profesor pražské univerzity

Dějepis výtvarného umění u nás 1931

Eugen Dostál (1889-1943)

profesor brněnské univerzity – romanikem se zabýval jen letmo – Řeznovice, České rotundy,
Umělecké památky Brna

Josef Cibulka

Pražský profesor křesťanských dějin umění

Václavova rotunda na Pražském hradě 1929

Kostel sv. Jiří na Pražském hradě 1936

Velkomoravský kostel v Modré u Velehradu a začátky křesťanství na Moravě 1958

Zdeněk Wirth (1878-1961)

Vedl redakci Soupisu památek historických, uměleckých a archeologických Království
českého, připravoval českého Dehia, založil Státní fotoměřičský ústav

Umělecké památky Čech 1957

Karl Maria Svoboda
Profesor na pražské německé univerzitě
Romanik in Böhmen, München 1965 (ed. K. M. Svoboda)
Erich Bachmann

E. Birnbaumova škola – nastupuje ve 30. letech 20. století
Oldřich Stefan

Václav Richter (1900-1970)

Birnbaumův žák i asistent, UP muzeum v Brně, Univerzita v Olomouci, 1955-70 profesor na univerzitě v Brně

O účelu československých rotund 1936

Počátky města Brna 1936 (Telč, Třešť, Podivín, Olomouc, Mikulov, Znojmo, Kroměříž...)

O středověké architektuře na Moravě 1943

Glosy k velehradským otázkám 1951

Počátky velkomoravské architektury 1965

Dobroslava Menclová

Václav Mencl 1905-1978

Středověká architektúra na Slovensku. Kniha prvá, Stavebné umenie na Slovensku od najstarších čias až do konca doby románskej. Praha 1937

Středověká města na Slovensku. Bratislava, 1938

Praha, stavební a umělecký vývoj města, Architektura ve 2 sv. Praha pravěká a Praha románská. Praha, 1948. (s V. Chaloupeckým a J. Květem)

Románská a gotická hlavice jako prostředek k datování české architektury, ZPP 10, 1950

Tvary klenebních žebér v české gotické architektuře. ZPP 11-12, 1951-1952

Vývoj středověkého portálu v českých zemích, ZPP 20, 1960.

Vývoj okna v architektuře českého středověku, ZPP 20, 1960

Václav Mencl, Panské tribuny v naší románské architektuře, Umění 13, Praha 1965

České středověké klenby. Praha, 1974

Výtvarný vývoj středověkých omítek. Praha, B. Janda-Orbis 1968

F. Poválečná generace

Anežka Merhautová (1919)

Nejvýznamnější badatelka českého romaniku ve 20. století

Raně středověká architektura v Čechách. Praha 1972

Společně s D. Třeštíkem, Románské umění v Čechách a na Moravě. Praha 1983.

Einfache mitteleuropäische Rundkirchen 1970

Bazilika sv. Jiří na Pražském hradě 1972

Ideové proudy v českém umění 12. století 1985

Skromné umění 1988

Zdeněk Kudělka

Výzkum románské architektury na Moravě I-VI

Sborník prací Filozofické fakulty Brněnské univerzity, řada F 21 až 36, 1977 až 1992

R. Chadraba (red.), Dějiny českého výtvarného umění I/1, Praha 1984

(kapitoly věnované Velké Moravě a Romaniku v Čechách i na Moravě A. Merhautová, Z. Kudělka)

Poche, E. a kol.: Umělecké památky Čech, 4. sv., 1977-1982

Umělecké památky Prahy, 4. sv., 90. léta 20. Století

G. Nejmladší generace

Jiří Kuthan

Helena Soukupová

Klára Benešová - Katalog Deset století architektury 1. Architektura románská. Praha 2001

Ivo Hlobil

Jaroslav Bureš

Miroslav Pojsl

Lubomír K. Konečný

Zdeněk Vácha

Bohumil Samek, Umělecké památky Moravy a Slezska, 1994 a 1999

Dalibor Prix

Peter Kováč

H. Archeologická škola

Výzkum Pražského hradu

Josef Mocker a Kamil Hilbert

Karel Guth

Ivan Borkovský

Jan Frolík

Jana Maříková-Kubková

Výzkumy v Čechách

Rudolf Turek – výzkum Libice

Antonín Hejna – výzkum hradů a tvrzí

Květa Reichertová – výzkum klášterní architektury

Bořivoj Nechvátal – výzkum Vyšehradu

Zdeněk Dragoun – výzkum románské Prahy

Petr Sommer – výzkum klášterní architektury

Tomáš Durdík – výzkum hradů

Pavel Břicháček – Výzkum Milevska

Výzkumy na Moravě

Josef Unger – výzkumy hrádků, tvrzí a kostelů

Miroslav Plaček – výzkumy hradů

Velkomoravské kostely

Josef Poulík

Vilém Hrubý

František Kalousek

J. Pošmourný

Bořivoj Dostál

Luděk Galuška

Lumír Poláček

Jiří Macháček

CH. Česká SHP škola

Dobroslav Líbal (1911-2002)

Gotická architektura v Čechách a na Moravě 1948

České umění gotické. Sv. 1, Stavitelství a sochařství 1949
Katalog gotické architektury v České republice do husitských válek 2001
SÚRPMO - Státního ústavu pro rekonstrukce památkových měst a objektů
Vytvořil metodiku Stavebně historických průzkumů (SHP - skripta Bohumil Kašička 2002)

Jan Muk
Karel Kibic
Milada Radová-Štiková
Milena Hauserová
Jiří Škabrada
Petr Chotěbor
Per Macek – též napsal drobná skripta k SHP
Vladislav Razím a Jan Sommer – metodika Operativní dokumentace a průzkum (OPD 2005)
Jan Kaigl
Miroslav Kovář
Jan Beránek
Karel Kibic ml.
Pavel Borský

I. Slovensko

Václav Mencl – zakladatel moderního bádání o středověké architektuře na Slovensku
Mária Smoláková
Blanka Puškárová
Silvia Paulusová
Stefan Oriško
Bibiana Pomfyová
Michal Šimkovič
Martin Vančo

Archeologická škola:

Alexander Ruttkay
Václav Hanuliak
Michal Slivka
Martin Bóna
Peter Baxa
Chystá se svazek Dejín slovenského výtvarného umenia pro romanik

J. Rakousko

Österreichische Kunsttopographie – široce koncipovaná řada, dnes 58 sv.
Dehio – kapesní soupis památek, dnes pokryto celé Rakousko i Německo
R. K. Donin
Karl Maria Swoboda
Fritz Novotny
Renate Wagner-Rieger
Mario Schwarz
Důležité katalogy zemských výstav:
Romanische Kunst in Österreich 1964
Babenberger 1976
Kueringer 1981

H. Fillitz (Hrsg.), Geschichte der Bildenden Kunst in Österreich, Band I. Früh-und Hochmittelalter. München 1998.

Hermann Fillitz – především užité umění, ale i architekturu a malířství

Werner Telesco – především knižní malbu, karolínské umění jako celek, malířství

Friedrich Dahm – sochařství

Martina Pippal – knižní malba

K. Polsko

Zygmunt Świechowski (nar. 1920) – Slezsko + celé Polsko

Zygmunt Świechowski 2000 - katalog

Zygmunt Świechowski, Zygmunt, Sztuka polska. I. Romanizm. Warszawa 2006.

Románské umenie v Polsku. Bratislava 1982

Edmund Malachowicz – Vratislav

Tomasz We(n)clawowicz – Krakov

Klementyna Żurowska – Krakov

Tomasz Janiak – Hnezdno

L. Maďarsko

Dezsö Dercsényi, Romanische baukunst in Ungarn. Budapest 1975.

Ernö Marosi (nar. 1940), Die Anfänge der Gotik in Ungarn : Esztergom in der Kunst des 12.-13. Jahrhunderts, Budapest 1984.

Géza Entz

László Gerevich

Béla Zsolt Szakács